

#4av5jobb

Skapas i små företag.

VÄRMLAND

Innehållsförteckning

Småföretagen ryggraden i ekonomin.....	3
Jobben kan bli fler – om politikerna vill.....	3
Sverige totalt.....	4
Om undersökningen och statistiken.....	4
4 av 5 jobb skapas i små företag.....	5
Småföretagen vill växa.....	8
Bilaga 1 Kommuner med högst och lägst jobbtillväxt	10
Värmlands län.....	11
Jobben finns i småföretagen.....	11
Tillväxt på kommunnivå.....	14
Tillväxtmöjligheter och tillväxthinder.....	15
Kommuntabell.....	17

Företagarna är Sveriges största företagarorganisation. Vår uppgift är att skapa bättre förutsättningar för företagande i Sverige. Vi företräder närmare 70 000 företagare, vilket ger oss en stor möjlighet att påverka och driva opinion för ett bättre företagarklimat. Dessutom erbjuder vi våra medlemmar unika medlemstjänster och förmåner. Företagarna är en medlemsägd, medlemsstyrd och partipolitiskt obunden intresseorganisation. Vi finns över hela landet med 19 regionkontor och 260 lokala nätverk och mötesplatser.

www.foretagarna.se | www.foretagarna.se/Varmland | info@foretagarna.se | 08-406 17 00

Småföretagen ryggraden i ekonomin

Det är framför allt i de små företagen i Värmland, liksom i Sverige i stort, som jobben och tillväxten finns. Det är fler som är sysselsatta i små företag än i stora företag eller i offentlig sektor. Ryggraden, tillväxten och stabiliteten i ekonomin finns alltså i de små företagen.

Alla vinner på framgångsrikt företagande och framgångsrika företagare. De riktiga, varaktiga jobben skapas av företagsamma människor som tar risker, som anställer och som via skattesedelns bidrar till det gemensamma. Småföretagen, och företagarna som driver dem, är den svenska ekonomins tillväxtmotor. Här finns den optimism, drivkraft och potential som för Sverige framåt.

I denna rapport analyseras jobbtillväxten i landet och länet sedan 1990. Totalt i Sverige har sedan dess 4 av 5 jobb skapats i företag med färre än 50 sysselsatta. I Värmland har en betydande strukturomvandling ägt rum, där många stora företag flyttat/lagt ned sin verksamhet, vilket medfört att motsvarande siffor för Värmland visar att jobben skapas *uteslutande* i de små företagen, medan storföretag och offentlighet konsekvent minskat antalet arbetstillfällen. En del av de nya jobben i de små företagen beror givetvis på att tidigare offentlig verksamhet nu utförs av privata företag. En annan del på att stora företag outsourcat verksamheter. Men dessa faktorer ändrar inte den viktigaste slutsatsen av statistiken – att de nya riktiga jobben skapas av företagsamma människor som tar risker, som anställer och som via skattesedelns bidrar till det gemensamma.

Jobben kan bli fler – om politikerna vill

Nästan alla småföretag är ägarledda, där ägaren bor och verkar på orten, med ett stort engagemang för bygdens utveckling. Denna utveckling kommer att fortsätta. Att skapa goda villkor för företag att starta, expandera och anställa är att ta ansvar för vår gemensamma framtid.

De små företagen vill växa. Det anger 86 procent av småföretagen i Värmlands län. Här finns alltså en stor tillväxt- och jobbpotential – om rätt förutsättningar skapas. För samtidigt finns betydande tillväxthinder. Flera av dessa är på nationell nivå – höga arbetsgivaravgifter, finansieringsproblem och trygghetssystem som inte passar företagare för att nämna några viktiga. Men även på regional och lokal nivå finns stora hinder. Här i Värmland är det framför allt:

- Brister i offentlig upphandling
- Kommunala regeltillämpningen/service med stor variation av handläggningstider och kostnader
- Brist på konkurrensutsättning av offentlig verksamhet. Förbättra genom att införa LOV, och utmaningsrätt
- Bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden
- Infrastrukturen

Det måste löna sig att ta de risker och utmaningar som är förknippade med företagande. Regelverk och attityder ska vara stödande – inte hindrande. Om du undrar vad som krävs på din ort för att jobben ska bli fler, så kan du fråga någon av våra tolv lokala föreningar här i länet. Ge Värmlands små företag rätt förutsättningar så kan vi tillsammans skapa tillväxt, välfärd och nya jobb. Jobben kan bli fler om politikerna vill.

Anna Hedberg, Regionchef

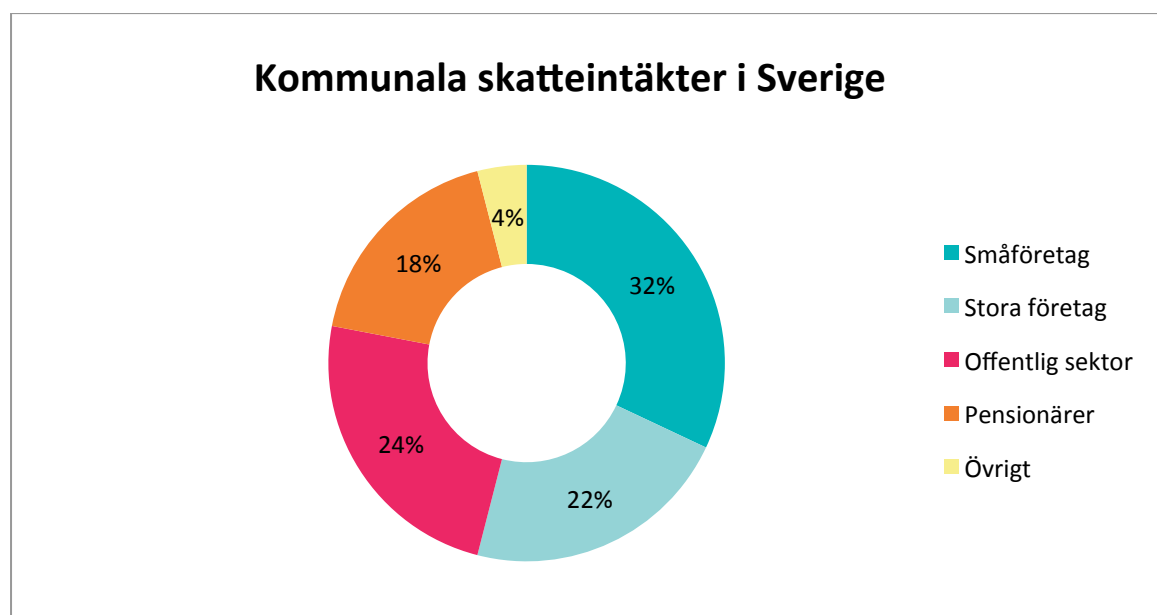
Jan Karlsson, Ordförande

Sverige totalt

I den allmänna debatten kan man fortfarande ofta höra uppfattningen att utvecklingen i de stora företagen är avgörande för hur det går för Sverige. Givetvis är de stora företagen oerhört viktiga, både som draglok och inte minst för exporten, men för ekonomin totalt sett spelar de små företagen nu en allt viktigare roll.

För det första kan man konstatera att över 99 procent av samtliga bolag i privata sektorn i Sverige är små (mindre än 50 anställda). För det andra är det fler som arbetar i små jämfört med stora företag. Totalt sett finns det 1 800 000 jobb i små företag, jämfört med 1 400 000 i större företag och 1 600 000 i offentlig sektor. Småföretagen är därmed Sveriges främsta arbetsgivare. Småföretagen och deras anställda är därmed även de totalt sett största skattebetalarna av kommunalskatt i Sverige. De små företagen och deras anställda är den största skattebetalargruppen i ca 130 av Sveriges 290 kommuner, jämfört med 20 kommuner där stora företag dominerar, 75 kommuner där offentlig sektor är störst och 65 där pensionärsgruppen är största betalare.

Diagram 1 Småföretagen de största skattebetalarna

Allra mest uppenbar är dock de små företagens betydelse vad gäller skapandet av nya jobb. 4 av 5 nya jobb sedan 1990 har tillkommit i företag med under 50 anställda. Detta analyseras närmare i denna rapport.

Om undersökningen och statistiken

I rapporten presenteras statistik över antalet jobb på basis av SCBs företagsregister. Statistiken avser år 1990 – 2013. Till skillnad mot den vanliga sysselsättningsstatistiken som bygger på individnivå, visar denna statistik antalet jobb i Sveriges företag (och i offentlig sektor). Våra siffror visar således hur många personer som jobbar i olika företag. En viktig utgångspunkt är att alla bolag/enskilda firmor (som saknar anställda men har aktivitet) har skapat ett jobb. Vi räknar alltså inte bara heltidsjobb utan även deltidsjobb kommer med.

Den vanliga sysselsättningsstatistiken utgår från personnivån och räknar hur många personer som har sysselsättning, det vill säga en person som har två jobb är ändå bara en sysselsatt person. Vår

statistik innebär att en person som har tre deltidsjobb, räknas som tre jobb. Antalet jobb i ekonomin är givetvis betydligt högre än antalet personer som arbetar¹.

I statistiken över antalet jobb har vi valt att exkludera jord- och skogsbrukssektorn. Detta beror på att det finns många passiva "skogsägare" som t ex säljer skog och därmed får en inkomst av näringsverksamhet, och som annars skulle räknas som ett jobb. Detta är sannolikt i betydande utsträckning "jobb" där sannolikheten för att de övergår till aktiva jobb eller heltidsjobb är liten. För att statistiken bättre ska spegla utvecklingen av antalet jobb i ekonomin har vi därför valt att exkludera denna sektor.

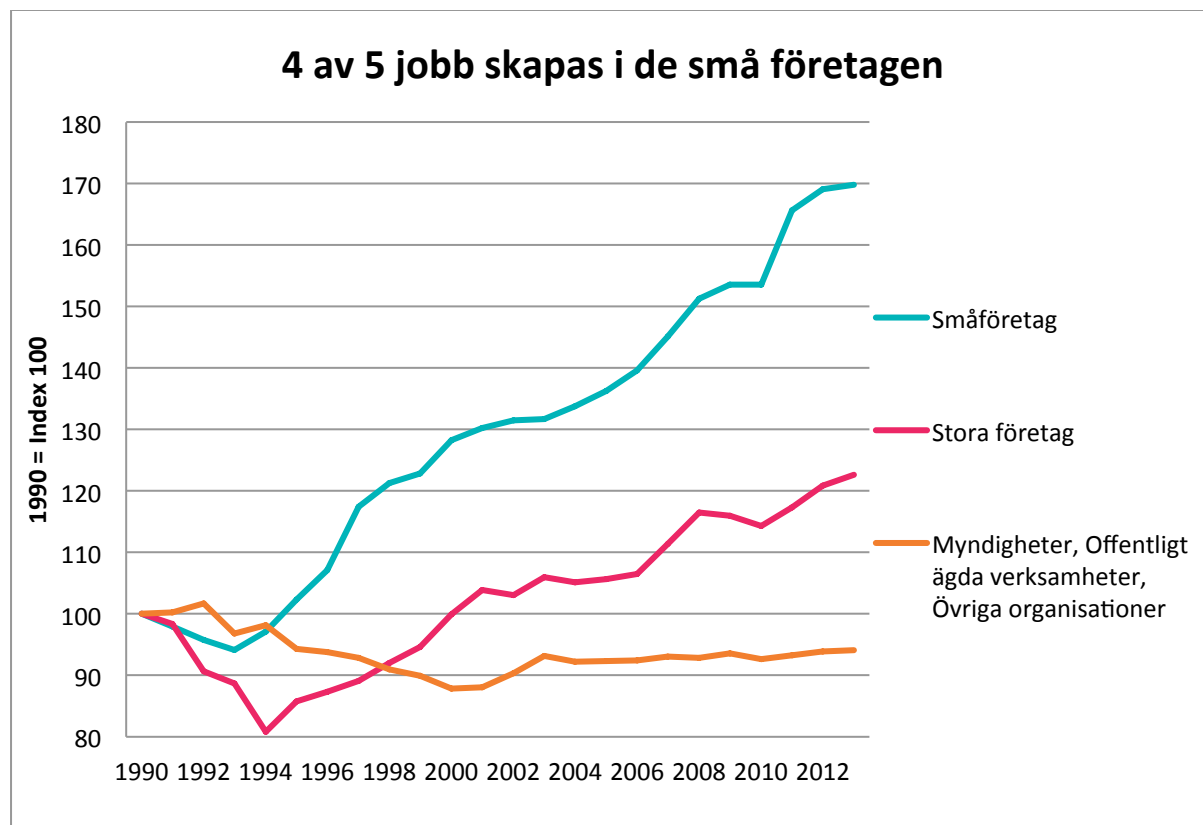
Vi har inte heller i statistiken kunnat ta hänsyn till eventuell koncern tillhörighet. Om stora företag delar sig i mindre syns det i statistiken som att det blir nya jobb i små företag. Samma effekt om verksamhet överförs från offentlig sektor till privat (om företagen är små), eller om stora företag outsourcar tidigare interna utförda uppgifter.

4 av 5 jobb skapas i små företag

Totalt sett i Sverige har antalet jobb ökat från 3 962 000 år 1990 till 4 867 000 år 2013. Sammantaget har det alltså tillkommit 905 000 jobb mellan 1990 – 2013. De privata jobben har ökat 1 007 000 stycken (från 2 236 000 till 3 243 000). Det offentliga (inklusive övrig sektor) har minskat med knappt 102 000, från 1 726 000 till 1 624 000 st.

Inom den privata sektorn, har antalet jobb i småföretag med mindre än 50 anställda ökat med drygt 740 000, och i större företag (50+ anställda) med drygt 266 000. Totalt sett svarar således småföretagen för 740 000 av 905 000 jobb, det vill säga 82 procent. Detta framgår av diagram 1 nedan.

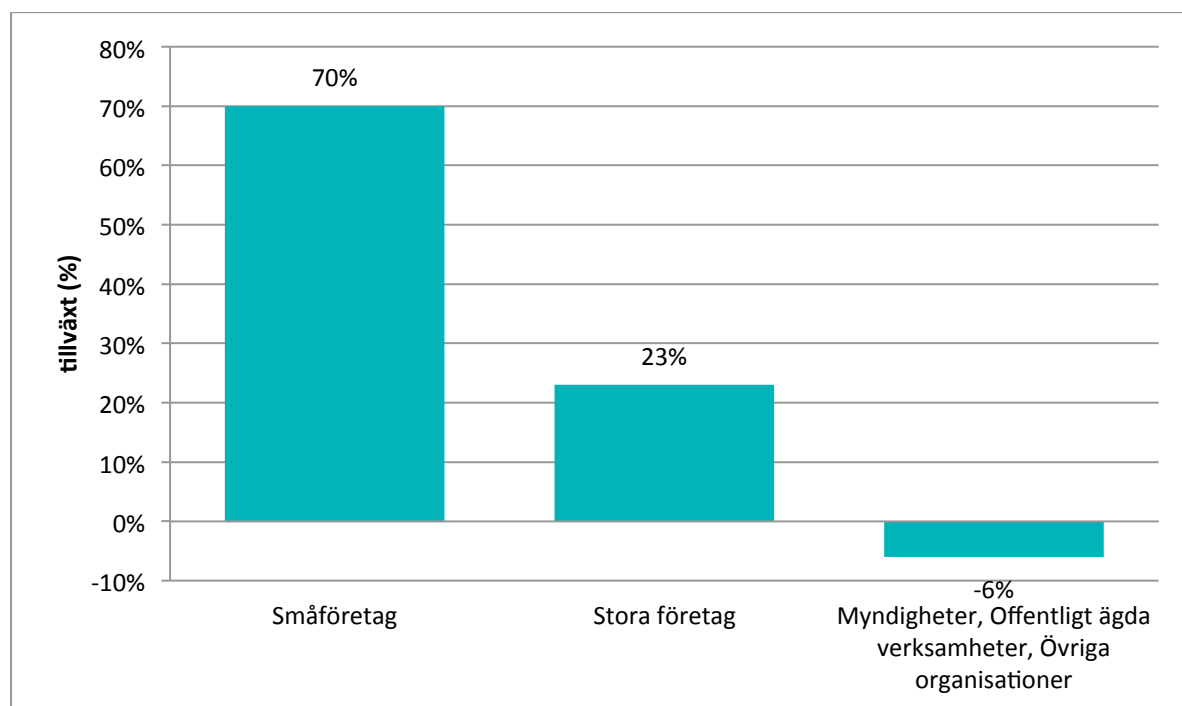
Diagram 2 – utvecklingen i riket på tre sektorer 1990 – 2013

¹ En person som dels arbetar, dels driver ett företag vid sidan av, kommer också att räknas som två jobb.

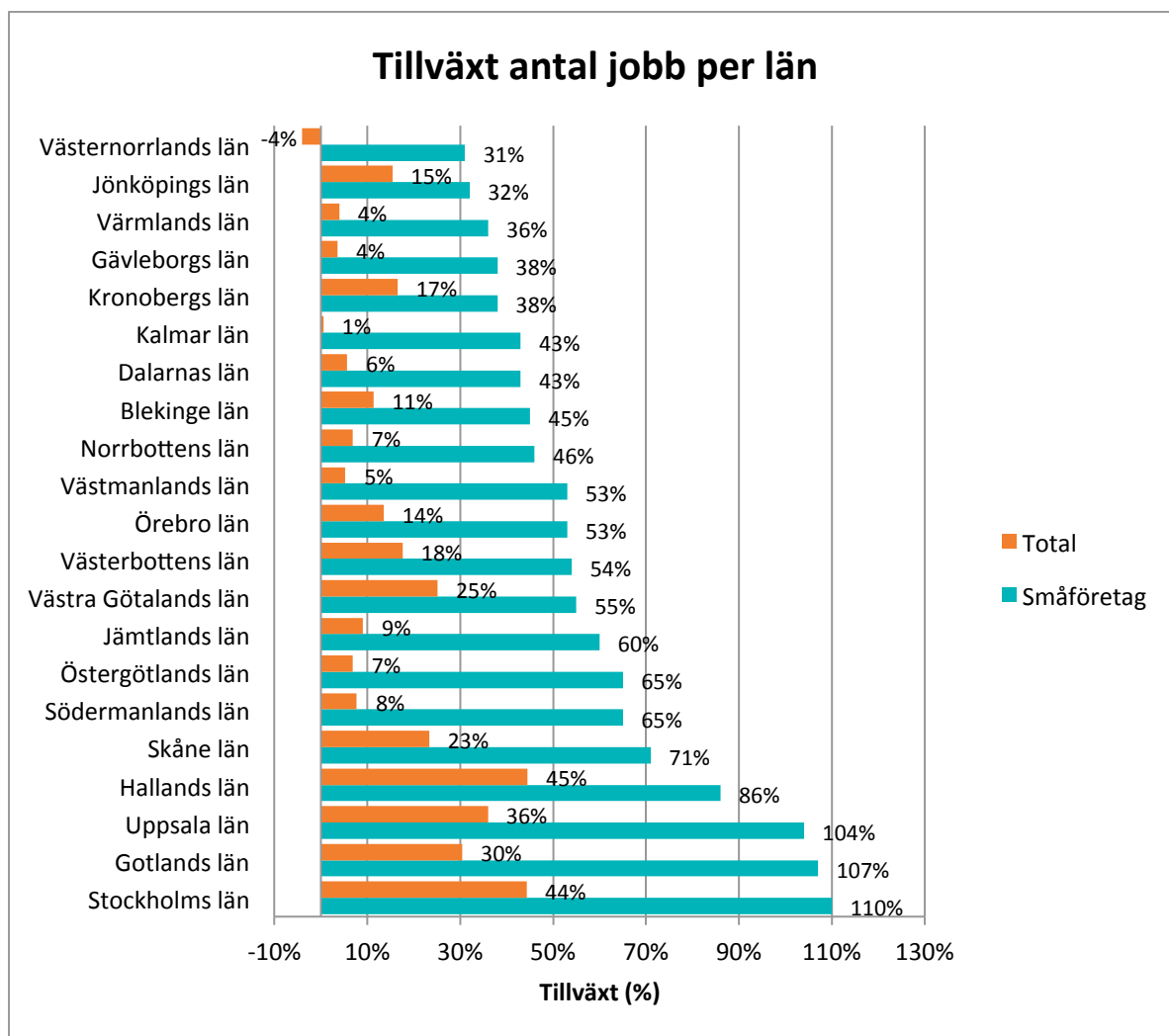
Jobbtillväxten i absoluta tal har således varit betydligt större i de små företagen än i övriga delar av ekonomin. Även när vi ser på den relativa tillväxten, det vill säga antalet nya jobb i förhållande till antalet jobb utgångsåret 1990, blir bilden den samma. Småföretagens tillväxt uppgår till 70 procent, att jämföra med 23 procent i de större företagen. I offentlig & övrig sektor har antalet jobb minskat med sex procent.

Diagram 3 – relativ tillväxt tre sektorer 1990 - 2013

De små företagens betydelse för jobbskapandet stärks ytterligare av det faktum att småföretagen står för en majoritet av de nya jobben i samtliga svenska län. Allra störst relativ betydelse har de små företagen haft i Västernorrland och Kalmar, där antalet jobb i både de stora företagen och i offentlig sektor minskat. Även i Dalarna, Gävleborg, Jämtland, Norrbotten, Södermanland, Värmland, Västmanland och Östergötland är antalet nya jobb i de små företagen större än det totala antalet nya jobb, det vill säga antalet jobb i de andra sektorerna har sammantaget minskat.

Diagram 4 – jobbtillväxt i olika län 1990 - 2013

Statistik för alla Sveriges kommuner finns redovisad i de olika länsrapporterna. Den kommun som haft den allra snabbaste relativa tillväxten i småföretagen är Värmdö, där antalet jobb i småföretagen ökat med 270 procent sedan 1990. På andra och tredje plats följer Vaxholm och Ekerö.

Den svagaste tillväxten i små företag redovisas i Tibro. Där har antalet jobb minskat med 26 procent. Näst sämst har utvecklingen varit i Högsby och tredje sämst i Filipstad. I bilaga A redovisas statistiken för Sveriges "bästa" och "sämsta" kommuner ut jobbskaparperspektiv.

Småföretagen vill växa

Flertalet småföretag har dessutom ambitionen att växa på olika sätt. I den senaste Småföretagarbarometern (hösten 2013) anger endast omkring 13 procent av företagen med 1-49 anställda att de inte vill växa. Nästan nio av tio små företag vill alltså växa. Av dessa finns det givetvis en del som tycker att utsikterna att växa är dåliga. Men 67 procent av alla företag ser också faktiska expansionsmöjligheter.

I undersökningen våren 2013 ställdes några följdfrågor om på vilken sikt företagen såg expansionsmöjligheterna och på vilket sätt de ville växa. Fyra av tio företag planerar att växa under det kommande året, och ytterligare fem av tio planerar för att tillväxten ska ske under år två och tre. Vad gäller hur företagen vill växa är bilden också tydlig. Det vanligaste svaret som 75 procent av företagen anger är givetvis att öka omsättningen/försäljningen. Men så många som hälften av företagen strävar efter att växa sysselsättningsmässigt, och vart tredje genom att ta fram nya produkter och tjänster (summan kan överstiga 100 procent eftersom flera alternativ kunde anges).

Men samtidigt finns dock betydande tillväxthinder. Det gäller dels attityderna till företagande och vinst, dels konkreta hinder vad gäller kostnaden att anställa – och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens, möjligheten att ordna finansiering och problemen med icke fungerande eller stängda marknader.

Under de senaste decennierna har företagarklimatet förbättrats i Sverige. Ett generellt sett lägre skattetryck har förbättrat incitamenten för arbete och skapat möjligheter att sänka både generella och selektiva skatter på företagandet. Genom avregleringar har nya marknader skapats. Samtidigt har den internationella konkurrensen hårdnat. Den relevanta jämförelsen av hur Sverige utvecklas är inte med tidigare år, utan med konkurrenskraften i omvärlden. Ökad internationalisering, demografisk utveckling, snabb teknikutveckling, nya branscher och marknadssegment innebär att strukturuomvandlingen ökar i omfattning och hastighet. Frågan om medarbetarnas kompetens och rörlighet blir därmed allt viktigare, liksom innovationer, kompetenser och tillgång på kapital. Förutsättningarna för företagandet och därmed för framtidens jobb och välstånd förändras snabbt. Regelverk, attityder och utbildningssystem måste förändras och anpassas i samma omfattning och hastighet om Sverige ska kunna dra nytta av möjligheterna i denna nya värld.

Det går allt mindre att lita på gamla meriter och framgångar. Det går också än mindre än tidigare att tro att man från politisk nivå (vare sig lokalt eller nationellt) kan styra utvecklingen. Att skapa bra allmänna förutsättningar är avgörande.

Företagarna har identifierat fem övergripande nationella områden för reformer:

- Gör det billigare att anställa. Sänk företagets indirekta lönekostnader genom att sänka arbetsgivaravgifterna (ta bort den allmänna löneavgiften) med fokus på små företag och ta bort sjuklöneansvaret.
- Skapa bättre tillgång till kompetent arbetskraft. Anpassa Arbetsförmedlingens sätt att arbeta så att det passar små företag. Förbättra lärlingssystemet. Förbättra kopplingarna mellan utbildningsväsendets alla delar/nivåer och företagandet.
- Skapa bättre tillgång till finansiering av företag. Utveckla investeraravdraget och sänk skatten på personaloptioner. Inför inte hårdare kapitaltäckningsregler än övriga EU. Tillåt vinst i all företagande verksamhet. Detta är helt nödvändigt för att skapa förutsättningar för privat företagande.

- Bättre fungerande marknader. Sätt stopp för osund konkurrens (även från statliga verk). Underlätta de små företagens deltagande i offentlig upphandling. Intensifiera regelförenklingen på både nationell och lokal nivå. Öppna upp nya marknader för de små företagen genom valfrihetssystem, utmaningsrätt mm.
- Skapa trygghetssystem som passar företagare. Trygghetssystemen fungerar inte för den enskilde företagaren. De nämns därför ofta som ett starkt bidragande skäl till att många väljer att inte starta eller driva företag.

Bilaga 1 Kommuner med högst och lägst jobbtillväxt

Småföretag			
Topp 5	Kommun	relativ tillväxt	absolut tillväxt
1	Värmdö	270%	6024
2	Vaxholm	211%	1608
3	Ekerö	207%	3373
4	Nacka	182%	13691
5	Österåker	150%	4564

Privata företag			
Topp 5	Kommun	relativ tillväxt	absolut tillväxt
1	Ekerö	192%	3982
2	Vaxholm	192%	1749
3	Värmdö	175%	6160
4	Nacka	175%	21133
5	Oxelösund	173%	2480

Total			
Topp 5	Kommun	relativ tillväxt	absolut tillväxt
1	Värmdö	148%	8061
2	Båstad	133%	6637
3	Ekerö	123%	5115
4	Vallentuna	105%	5084
5	Vaxholm	105%	1782

Småföretag			
Botten 5	Kommun	relativ tillväxt	absolut tillväxt
1	Tibro	-26%	-611
2	Högsby	-17%	-148
3	Filipstad	-13%	-187
4	Åsele	-8%	-38
5	Hofors	-5%	-47

Privata företag			
Botten 5	Kommun	relativ tillväxt	absolut tillväxt
1	Laxå	-42%	-1216
2	Munkfors	-34%	-484
3	Tibro	-33%	-1134
4	Filipstad	-32%	-1088
5	Hofors	-31%	-1201

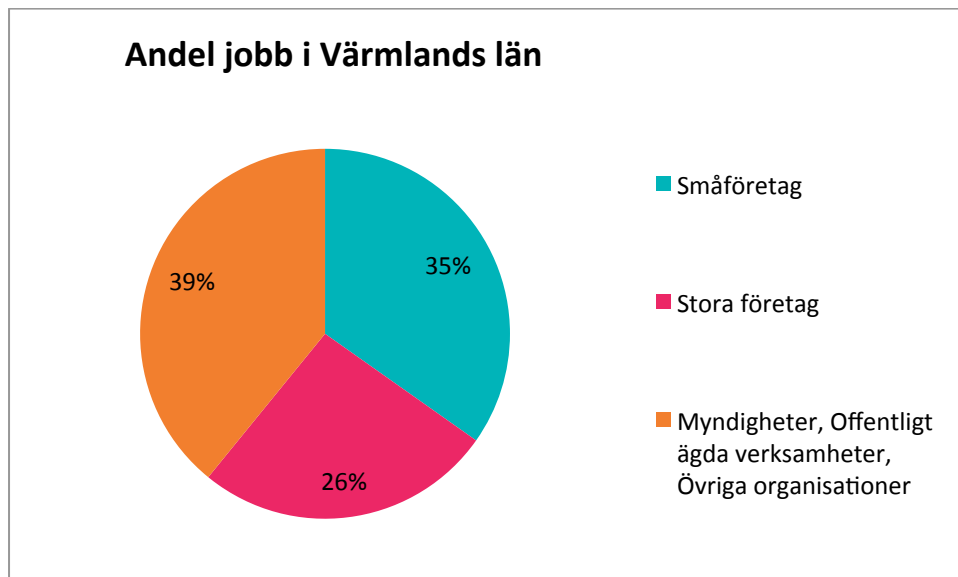
Total			
Botten 5	Kommun	relativ tillväxt	absolut tillväxt
1	Laxå	-41%	-1658
2	Hällefors	-28%	-1087
3	Bengtstorsfors	-28%	-1595
4	Hultsfred	-27%	-1992
5	Högsby	-27%	-605

Värmlands län

Jobben finns i småföretagen

Totalt sett finns det 20 100 företag i privata sektorn i Värmlands län. Av dessa har 94 procent färre än 50 anställda. De små företagen svarar för 57 procent av den privata sysselsättningen i länet, och för 35 procent av sysselsättningen totalt.

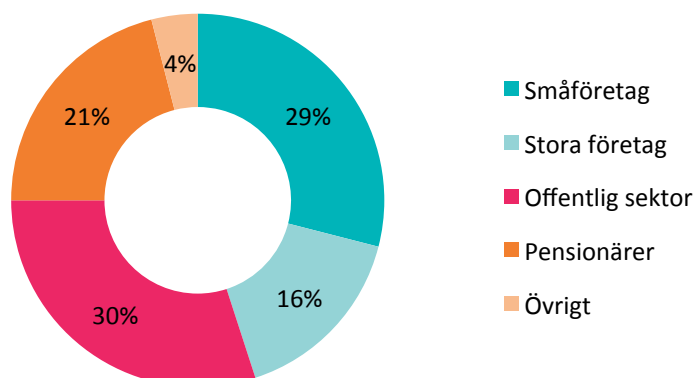
Diagram 5 Andelen jobb uppdelat på tre sektorer (små och stora privata samt offentlig sektor).

De små företagens stora vikt vad gäller sysselsättningen avspeglas också i att 29 procent av länets samlade kommunala skatteintäkter som kommer från de små företagen. Till skillnad mot i flertalet andra län och till skillnad mot Sverige i genomsnitt är dock de små företagen och deras anställda inte den största kommunalskattebetalaren i Värmland. Det är i stället den offentliga sektorn med 30 procent av skattebetalningarna, vilket framgår av diagram 6. Med tanke på att tillväxt, teknikutveckling och nya jobb drivs av små företag är det förhållandevis stora beroendet av offentlig sektor ett potentiellt problem, och understryker än mer vikten av ett bättre företagarklimat.

Diagram 6 – Småföretagen de största skattebetalarna

Kommunala skatteintäkter i Värmlands län

Totalt i länet har antalet jobb ökat med netto 4 470 stycken sedan 1990. Bakom denna siffra står en snabb ökning i de små företagen, men nedgångar i såväl stora privata företag som i offentlig sektor. Bland de små företagen ökade antalet jobb med 11 397 stycken, medan de större privata företagen har minskat antalet jobb med 3 754 stycken och offentlig sektor minskat med 2 873 stycken. Hela nettotillväxten i antalet jobb kommer därmed via små företag. Sammantaget i Sverige står de små företagen för 4 av 5 nya jobb. Hur det går för Sverige och för Värmlands län avgörs alltså i mycket hög grad av hur det går för de små företagen.

Diagram 7 Utvecklingen i länets sektorer 1990 – 2013

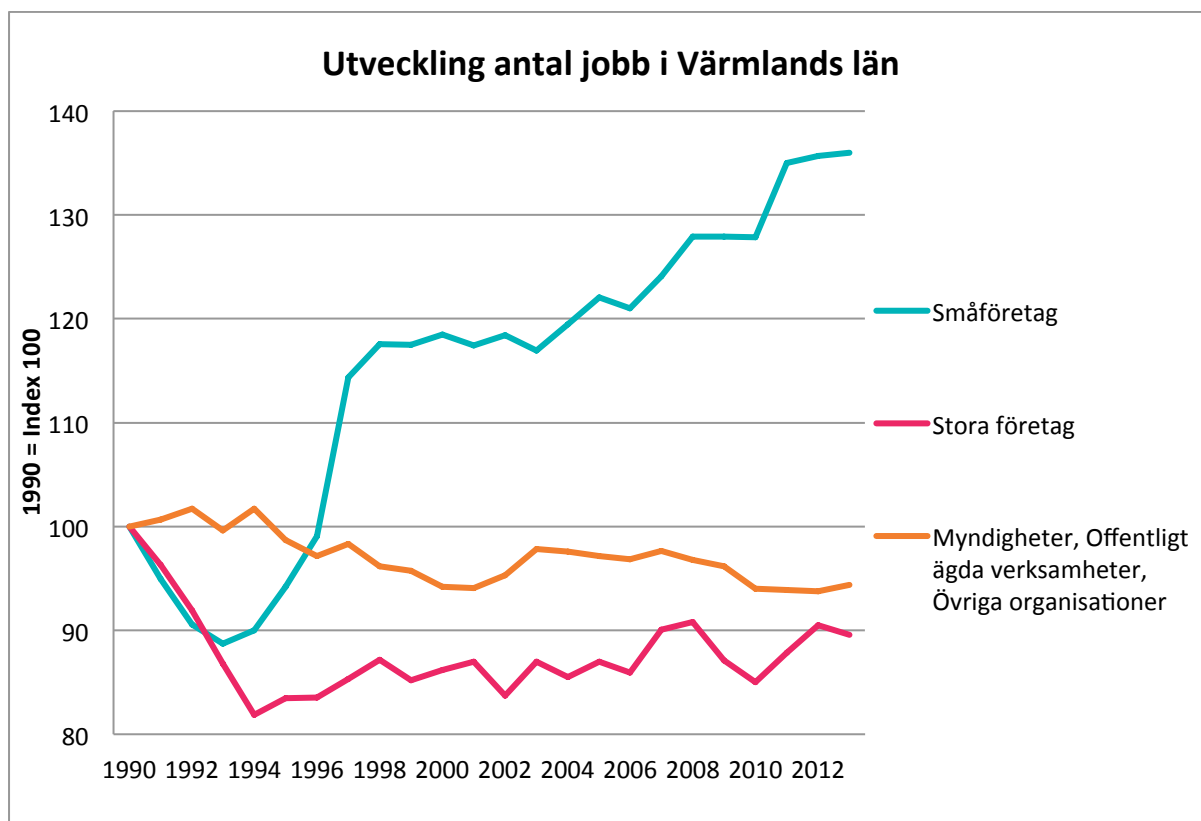
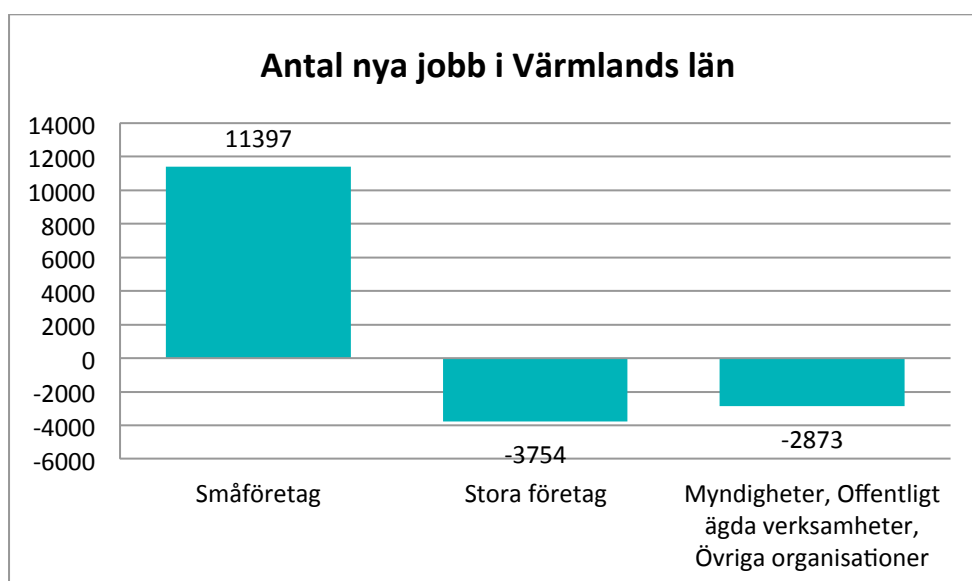
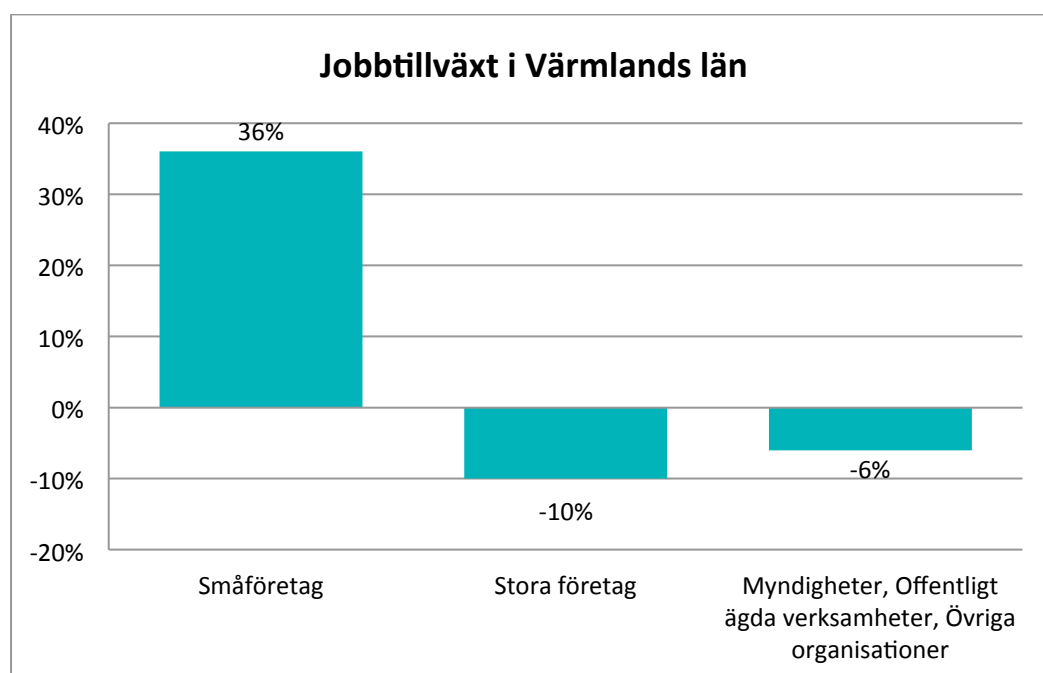

Diagram 8 Absolut utveckling i länet per sektor 1990 – 2013

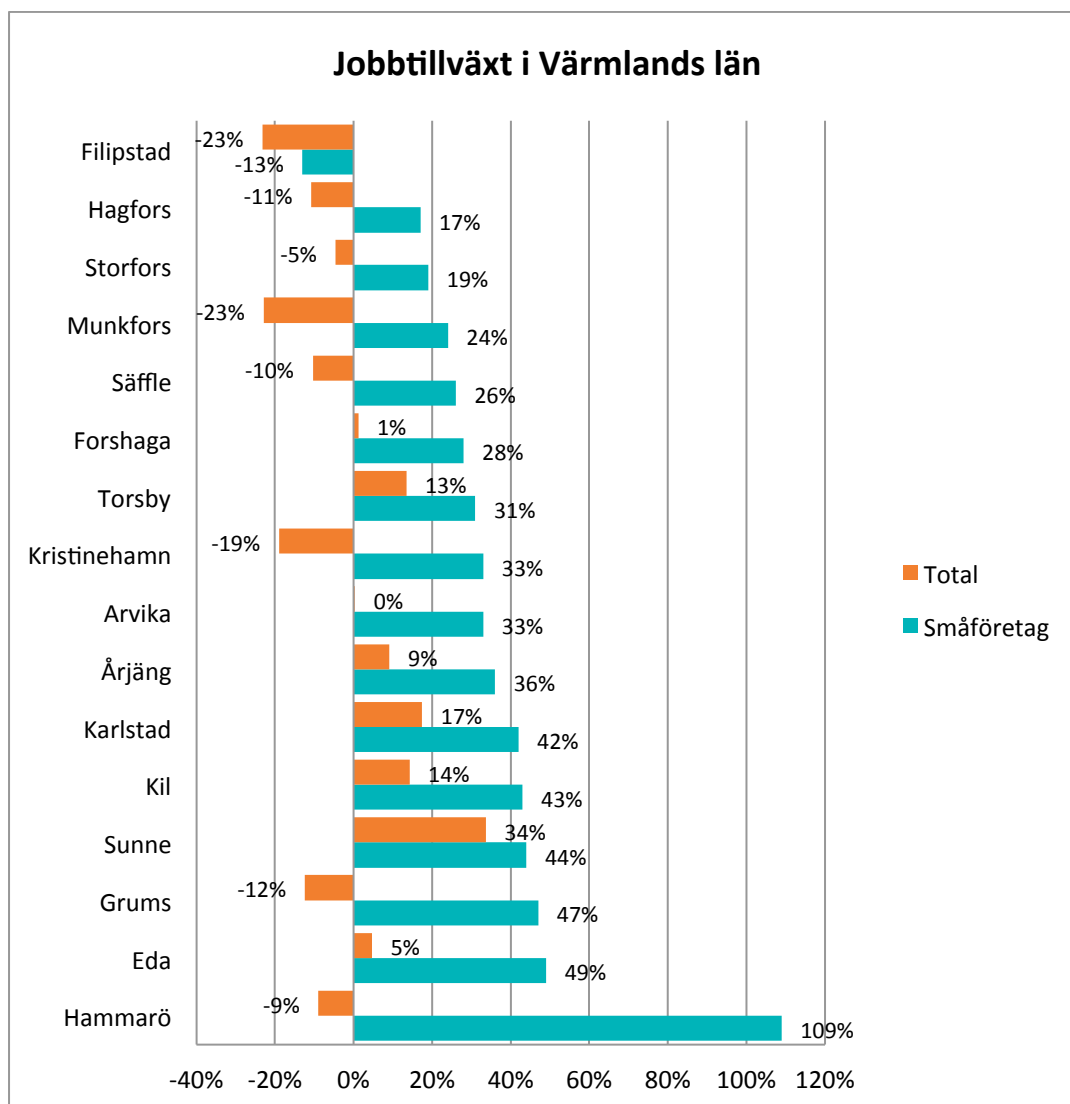
Jämfört med 1990 har jobben i småföretagen ökat med hela 36 procent i länet. I de stora företagen är förändringen minus tio procent och i offentlig sektor minus sex procent. Statistiken bygger således på antalet jobb i företag och offentlig sektor, inte på antalet personer som jobbar. En person som jobbar deltid på t ex både hemtjänsten och det privata städföretaget har således två jobb. Det förklarar också varför siffrorna skiljer sig från den vanliga sysselsättningsstatistiken på länsnivå.

Diagram 9 relativ utveckling i länet per sektor 1990 – 2013

Tillväxt på kommunnivå

Uppdelat på länets kommuner ser utvecklingen givetvis olika ut, men bilden av att det är småföretagen som drar tillväxten och jobben går i igen överallt. Bäst procentuell utveckling i länet finns i Hammarö kommun där småföretagen ökat jobben med 109 procent sedan 1990, medan Filipstad kommun utvecklats relativt svagt. I tabellen nedan framgår utvecklingen i absoluta och relativa tal per kommun.

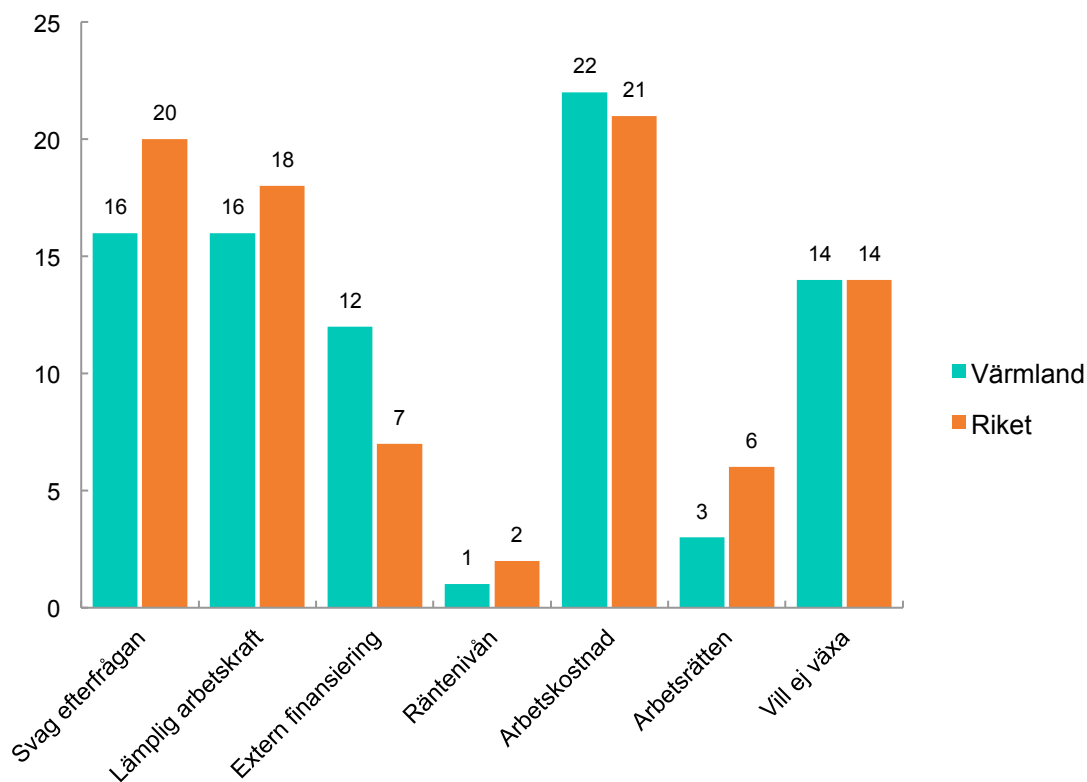
Tillväxtmöjligheter och tillväxthinder

De små företagen i Värmland vill växa. Det anger 86 procent av alla små företag. 70 procent ser också expansionsmöjligheter. Samtidigt finns dock tillväxthinder. De största tillväxthindren som småföretagen i Värmlands län upplever är höga arbetskraftskostnader (22 procent) följt av svag efterfrågan (16 procent) och "brist på lämplig arbetskraft" (16 procent).

Ett ytterligare orosmoln avseende bristen på arbetskraft, och därmed för den framtida tillväxten, är att 21 procent av företagen under det senaste året har tvingats tacka nej till order på grund av brist på lämplig arbetskraft.

Tillväxthindren framgår av diagrammet nedan:

Tillväxthinder Värmland

I lokala möten mellan politiker och företagare ställs ofta krav för att förbättra och förenkla för små företag att bedriva verksamhet i Värmland:

- Förbättra offentlig upphandling så att små företag lättare kan lägga anbud. Se till att dela upp stora upphandlingar i mindre delar, gör direktupphandlingen tydligare, bättre information och kontinuerlig dialog med lokala företag när det gäller upphandlingsfrågor.
- Offentliga sektorn ska inte konkurrera med den privata. Se istället till att konkurrensutsätta offentlig verksamhet genom att t ex införa LOV och utmaningsrätt.
- Förbättra den kommunala regeltillämpningen/service till företagens behov. Harmonisera handläggningstider och kostnader i länet. Inför servicegarantier där det är möjligt.
- Se till att göra planer för mark och lokaler så att det finns klart när befintliga företag eller inflyttande företag vill bygga ut eller etablera sig i kommunen.
- Se till att matchningen mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden förbättras.

KOMMUNTABELL

Kommun	Småföretag		Stora företag		Myndigheter, Offentligt ägda verksamheter, Övriga organisationer		Total	
	Absolut tillväxt	Relativ tillväxt	Absolut tillväxt	Relativ tillväxt	Absolut tillväxt	Relativ tillväxt	Absolut tillväxt	Relativ tillväxt
Hammarö	844	109%	-1046	-53%	-202	-11%	-404	-9%
Eda	422	49%	-59	-5%	-211	-17%	152	5%
Grums	344	47%	-739	-38%	-72	-6%	-467	-12%
Sunne	751	44%	205	19%	563	33%	1519	34%
Kil	539	43%	-301	-42%	213	18%	451	14%
Karlstad	4744	42%	3005	25%	-51	0%	7698	17%
Årjäng	528	36%	220	23%	-385	-24%	363	9%
Arvika	931	33%	-158	-5%	-733	-14%	40	0%
Kristinehamn	789	33%	-704	-20%	-2272	-41%	-2187	-19%
Torsby	495	31%	-96	-10%	275	11%	674	13%
Forshaga	260	28%	-297	-60%	73	5%	36	1%
Säffle	488	26%	-1156	-46%	-22	-1%	-690	-10%
Munkfors	111	24%	-595	-62%	0	0%	-484	-23%
Storfors	85	19%	-136	-45%	-11	-2%	-62	-5%
Hagfors	253	17%	-996	-42%	122	6%	-621	-11%
Filipstad	-187	-13%	-901	-44%	-160	-8%	-1248	-23%
Total Värmlands län	11397	36%	-3754	-10%	-2873	-6%	4770	4%